

[2a421dd2bbb58fd06b3526b71a.pdf](https://pel.org.ua/images/files/start-2020.pdf) (дата звернення 21.12.2022)

6. Регламент програми «Олімпійський StartUp в Україні - 2020». Київ. 2020. 67 с. URL: <http://pel.org.ua/images/files/start-2020.pdf> (дата звернення: 20.12.2022).

7. Регламент «Спеціальні Дитячі Змагання Кубок «Спорт-Еліт». КСК «Спорт Еліт». 28 жовтня 2018. 3 с. URL: <https://www.sport-elite.com.ua/images/doc/4-W-2018.pdf> (дата звернення 20.12.2022).

8. Рейтинг «Олімпійський Startup 2021». URL: <http://pel.org.ua/images/files/Rating-Olympic-Startup-2021.pdf> (дата звернення: 20.12.2022).

9. Спеціальні дитячі змагання 29.09.2018. URL: <http://sport-elite.com.ua/index.php/ru/articles/78-29-09-2018> (дата звернення 20.12.2022).

10. Спеціальні дитячі змагання «ОЛІМПІЙСЬКИЙ STARTUP». URL: <https://pel.org.ua/ru/novosti/148-olimpijskij-startup> (дата звернення 21.12.2022).

11. Фінал сезону дитячих змагань «ОЛІМПІЙСЬКИЙ STARTUP». URL: <https://pel.org.ua/ru/novosti/307-final-sezonu-dityachikh-zmagan-olimpijskij-startup> (дата звернення 21.12.2022).

Гуменюк С. В.¹, <https://orcid.org/0000-0003-0872-1470>

Навольський Н. Ю.²

«INVICTUS GAMES» ЯК СКЛАДОВА РЕАБІЛІТАЦІЇ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ

**^{1, 2.} Тернопільський національний педагогічний
університет ім. В. Гнатюка**

Annotation. *The article examines the creation and running of a competition for injured soldiers called the Invictus Games, founded by Prince Harry. The national adaptive sports team of Ukraine "Invictus Games" took part in the competitions held in the German city of Düsseldorf from September 9 to 16, 2023.*

Keywords: *Invictus Games, military veterans, rehabilitation, sports.*

Бойові дії на території України, зокрема повномасштабне вторгнення, стали причиною збільшення кількості військовослужбовців, що потребують реабілітації після отриманих поранень. На сьогоднішній день спостерігається інтенсивне впровадження нових методів і технологій комплексної реабілітації військовослужбовців, які були учасниками бойових дій, за допомогою активних занять спортом. Найвідомішими змаганнями у світі для військових, які отримали ушкодження є «Invictus Games» («Ігри Нескорених»).

«Ігри Нескорених» мають на меті не лише подолати стереотипи у ставленні до осіб з інвалідністю, змінивши їх на відчуття гордості та поваги до людей, котрі мають унікальний досвід, а й стати складовою комплексу заходів, які спрямовані на реабілітацію військових.

Загальні підходи до організації процесу реабілітації представлені в працях Л. Вакуленко, Т. Добровольської, С. Харченка, О. Юденка. Різні аспекти реабілітаційної роботи з військовослужбовцями вивчають вітчизняні (В. Алещенко, О. Караман, В. Лесков, М. Маслово, Н. Олексюк, Н. Пономаренко, О. Савченко, В. Турбан та ін.) і зарубіжні дослідники (Л. Калхун, В. Холл, С. Вільямс, Дж. Вілсон та ін.). Однак, незважаючи на збільшення вітчизняних і зарубіжних досліджень, присвячених цій проблемі, все ще відчувається її недостатня розробленість у практичній площині.

Мета статті – дослідити історію виникнення «Invictus Games» та розкрити позитивний реабілітаційний ефект для військовослужбовців від участі в змаганнях.

Методи дослідження: аналіз та узагальнення наукових літературних джерел та документальних матеріалів.

На необхідності залучення поранених військових до активного способу життя наполягає Шайло Гарріс, який після важкого поранення проходив тривалу реабілітацію, але найскладнішою є робота із подолання ПТСР – результати цього процесу висвітлено ним в книзі «Сталева

воля: моя подорож крізь пекло, аби стати тією людиною, якою я мав стати» [6].

Також підкреслює думку про важливість фізичної реабілітації за допомагаю спортивних заходів С. Шапіро, «...проведення усіляких соціальних заходів за участю ветеранів – це можливість збиратися, спілкуватися з побратимами». Іноді «кава та печиво роблять більше ніж спеціалісти», цю думку поділяє психолог і дружина ветерана Джеймі Панізза-Кімболл [5].

Реабілітація учасників бойових дій (військовослужбовців) передбачає наявність чотирьох основних видів – психологічної, соціальної, медичної (фізичної), й етичної, які можуть поєднуватися між собою. Це можна спостерігати на прикладі участі в різних соціальних проектах та змагання, наприклад, «Invictus Games» [2].

«Invictus Games» – це міжнародні спортивні змагання в [параолімпійському](#) стилі, засновані [принцом Гаррі](#). «Invictus» слово латинського походження, яке означає «непереможний», «незламний» або «нескорений». В цих змаганнях беруть участь поранені військовослужбовці та пов'язані з ними ветерани. Гаслом змагань є: «Я господар своєї долі. Я капітан своєї душі».

Це ще відносно нові змагання, оскільки перші «Ігри Нескорених» відбулися 2014 року в Олімпійському парку королеви Єлизавети у [Лондоні](#). Україна вперше отримала право взяти участь в цих змаганнях 2017 року, як союзник [НАТО](#) в миротворчих операціях по всьому світу, а також через [АТО на сході України](#). Тоді вони відбувалися в Торонто [7].

На своїх перших «Іграх Нескорених» команда з України здобула 14 медалей: 8 золотих, 3 срібні та 3 бронзові. Одразу 4 золоті медалі здобув армієць Павло Будаєвський (у запливах на всі дистанції – 50 та 100 метрів вільним стилем, 50 метрів на спині і 50 метрів – брасом) [8].

На мультиспортивних змаганнях для поранених військовослужбовців та ветеранів «Ігри Нескорених», що стартували у Гаазі в 2022 року, українських спортсменів

[зустрічали](#) з гучними оваціями. Захоплення спортсменами викликано найперше тим, що більшість членів команди прибули безпосередньо з передової [4].

Для участі в «Invictus Games» спортсмени подають заявки, потім проходять спортивні тестування. Після спортивних тестувань на них чекають «Національні Ігри Нескорених» у Києві. Відтак відбувається засідання Комісії з відбору атлетів до Національної збірної «Ігор Нескорених». На наступний день відбувається офіційне оголошення складу Національної збірної. Зареєструватися на відкриті спортивні тестування можуть ветерани та чинні військовослужбовці Збройних сил України, Національної гвардії України, Державної прикордонної служби України, Національної поліції України, Служби безпеки України, а також добровольчих формувань, які були поранені, травмовані або захворіли під час або внаслідок виконання службових обов'язків або під час миротворчих операцій за участі України [9].

За ініціативи Міністерства у справах ветеранів України Кабінет Міністрів України на черговому засіданні 20 січня 2023 року ухвалив рішення щодо забезпечення проведення організаційних заходів з відбору та комплектування, підготовки та участі збірної команди України в міжнародних спортивних змаганнях з адаптивних видів спорту «Ігри Нескорених» (Invictus Games). Цьогоріч вони відбулися у німецькому місті Дюссельдорф з 9 по 16 вересня.

[Розпорядженням Кабінету Міністрів України](#)

Мінветеранів визначено відповідальним за підготовку збірної команди України, забезпечення її участі разом з національною делегацією в цих змаганнях. Затверджено склад робочої групи та план заходів з організації та забезпечення підготовки збірної. До складу робочої групи входитимуть представники керівництва українських міністерств та силових структур, а керівником робочої групи визначено міністра у справах ветеранів України [3].

Протягом 28-30 квітня у Львові пройшли національні відбіркові змагання до збірної України з «Ігор Нескорених». У ньому взяли участь 226 учасники з

усіх регіонів України Представлять Україну на міжнародних змаганнях 24 військових та ветеранів, які отримали поранення під час виконання бойових завдань. Зокрема, будуть представлені такі види спорту:

1) **баскетбол на візках**. Мінімальна кількість осіб у команді – шестеро. Вперше збірна українських ветеранів брала участь у цьому виді спорту в Invictus Games в Гаазі – 2022 році, які двічі переносили через пандемію коронавірусу;

2) **велоспорт**. Чоловіки та жінки змагаються в окремих категоріях на час. Дистанція – 2,1 км;

3) **веслування на тренажерах**. Тут серед чоловіків та жінок виокремлено 2 види: 1-хвилинний індивідуальний спринт та 4-хвилинна індивідуальна гонка на витривалість;

4) **волейбол сидячи**. Другий командний вид спорту у національному відборі. Команда складається мінімум з восьми осіб;

5) **легка атлетика**. У цьому виді «нескорені» змагатимуться у кількох дисциплінах: біг на різних дистанціях (100, 200, 400 та 1500 метрів, а також естафета 4x100 м), стрибки в довжину, штовхання ядра;

6) **настільний теніс**. Змагання з цього виду спорту відбудуться цього року вперше. Їх планують провести в одиночному та змішаному парному розрядах;

7) **пауерліфтинг**. На учасників чекає аж 5 вагових категорій. У чоловіків найлегша категорія – до 63 кг, у жінок – до 52. Найважчі – від 105 кг та від 85 кг відповідно;

8) **плавання**. Змагаються чоловіки та жінки на різних дистанціях (50 або 100 м) такими стилями: вільним, на спині та брасом. Окрім цього, учасників змагань чекає ще змішана естафета 4x50 м вільним стилем;

9) **стрільба з лука**. З цього виду окремо змагаються чоловіки та жінки у трьох видах та трьох категоріях. Починаючи з 2017 року, команда українських лучників достойно та стабільно виступає, а також кожного разу везе додому переможців або медалістів змагань [1].

Впродовж трьох місяців спортсмени збірної України проходили посилену підготовку до «Invictus Games»-2023, які відбулися з 9 по 16 вересня у німецькому Дюссельдорфі. Таким чином в Україні підтримують українських військовослужбовців та ветеранів на шляху до фізичного відновлення, психологічної реабілітації та соціальної інтеграції, формуючи позитивний світогляд та мотивуючи до занять спортом та особистого зростання.

Підводячи підсумки вище сказаного, можемо зробити висновки, що «Ігри Нескорених» мають на меті сприяти розвитку та популяризації спорту, як дієвого засобу реабілітації серед поранених бійців, поєднуючи в собі різні її види (фізичну, медичну, психологічну, соціальну та етичну), а також спонукати суспільство й державу створювати для цього необхідні умови.

Список літератури

1. В Іграх Нескорених-2023 візьмуть участь 24 українських військових [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <https://www.ostro.org/news/v-igrakh-neskorenyh-2023-vizmut-uchast-24-ukrayinskyh-vijskovykh-1417714> (дата звернення 19.05.2023).

2. Турбан В. В. [Реабілітаційна та реінтеграційна робота з військовослужбовцями, учасниками бойових дій, в центрах соціальних служб: етичний аспект](#). Творча спадщина Г. С. Костюка: історія та сучасність, 2021. С. 336-345.

3. Урядовий портал [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <https://www.kmu.gov.ua/news/uriad-upovnovazhyv-minveteraniv-zabezpechyty-pidhotovku-i-uchast-natsionalnoi-zbirnoi-ukrainy-v-ihrakh-neskorenykh-dusseldorf-2023>

4. У Львові відбудуться «ІГРИ НЕСКОРЕНИХ» [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: https://tvoemisto.tv/news/u_lvovi_vidbudutsya_igray_neskorenyh_yaki_vydy_sportu_budut_perdstavleni_147418.html

5. Шапіро С. О. Фізкультурно-спортивні послуги – складова психофізичної та соціальної адаптації військових із наслідками бойової травми [Електронний ресурс]. Київ:

НУФВСУ. 2020. 82 с. – Режим доступу до ресурсу: <http://reposit.uni-sport.edu.ua>.

6. Юденко О. В., Білошицький В. В., Петрачков О. В. Вивчення мотивів до занять спортивними іграми у військовослужбовців із наслідками бойової травми. International scientific and practical conference «Physical culture and sports in the educational space : innovations and development prospects» : March 5-6. Wloclawek, Republic of Poland : «Baltija Publishing». 2021. С. 111–115. DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-044-5-27>

7. _InvictusGames [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <http://2014.invictusgames.org/>

8. InvictusGames [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <https://invictusgames.in.ua>

9. InvictusGames [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <http://mukachevo.today/news>

Гуртова Т.В. <https://orcid.org//0000-0002-0943-8389>

ІННОВАЦІЇ В ІНДУСТРІЇ СПОРТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
Львівський національний університет
ветеринарної медицини та біотехнологій ім. С. З.
Гжицького

Annotation. *The issue of implementation and application of innovations in the process of sports activities is considered. The advantages of using the latest technologies in training and competitive activities are systematized. It was determined that the role of such innovations is to ensure the effectiveness of sports activities.*

Keywords: *innovations, latest technologies, sports activity, effectiveness.*

Інновації набувають все більшої вагомості в різних галузях знань, включаючи спорт. Це відбувається завдяки здатності новітніх технологій підвищувати продуктивність, ефективність процесу й формувати нові та інноваційні рішення. Нині тренери зацікавлені в граничних досягненнях. Покращення у результатах навіть на 0,001% у будь-якій сфері продуктивності спортсмена може означати перевагу, якою б незначною вона не здавалася.